

ERNEST HEMINGWAY

Bütün Eserleri/10

Kazanana Ödül Yok

Türkçesi: Fatma Aylin Sağtür

BİLGİ YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

Fırtınadan Sonra	7
Temiz ve Aydınlık Bir Yer	14
Dünyanın Işığı	20
Tanrı İyiliğinizi Versin Beyler!	29
Derin Değişim	35
Hiç Olamayacağınız Gibi	41
Bir Nonoşun Annesi	57
Bir Okuyucu Yazıyor	63
İsviçre'ye Selam	65
Bay Wheeler'ın Montreux'deki Durumu	65
Bay Johnson Vevey'de Bu Konuyu Konuşuyor	68
Territet'de Bir Üye Oğlu	76
Bir Günlük Bekleyiş	82
Ölünün Doğal Tarihi	86
Wyoming Şarabı	97
Kumarbaz, Rahibe ve Radyo	120
Babalar ve Oğullar	143

FIRTINADAN SONRA

Ortada bir şey yoktu, meyve kokteyli yapmakla ilgili bir şeydi ve sonra kavga etmeye başladık ve kayıp düştüm ve diziyile göğsüme bastırarak ve öldürmeye çalışır gibi iki eliyle boğazımı sıkarak beni yere sabitledi; tüm bunlar olurken ben de karşılık vermek için cebimden bıçağımı çıkarmaya çalışıyordum. Onu üstümden alamayacak kadar sarhoştı herkes. Beni boğazlıyor ve kafamı yere vuruyordu ve bıçağımı çıkarıp açtım; kolunun tam orta yerindeki kası kestim ve beni bıraktı. İstese de tutmaya devam edemezdi zaten. Ardından yere yuvarlandı ve yaralı kolunu tuttu ve bağırırmaya başladı.

“Beni ne demeye boğmaya çalışıyorsun?” dedim.

Onu öldürebilirdim. Bir hafta yutkunamadım. Boğazımı fena acıtmıştı.

Oradan çıktım, yanında bir sürü adam vardı, bazıları peşimden geldi, bir köşeden döndüm, rıhtıma indim ve bir adamla karşılaştım; yukarı sokakta birisini öldürdüklerini söyledi. “Kim öldürmüş ki?” dedim. “Kim öldürmüş bilmiyorum da öldüğü kesin” dedi ve karanlıktı ve sokaklar su içindeydi ve kentte ışık yoktu ve camlar kırık ve kayıklar karaya çekilmişti ve ağaçlar devrilmişti ve her şey yerle bir olmuştu ve kendime bir kayık buldum ve denize açıldım ve Mango Adası’nda bıraktığım yerde buldum teknemi ve iyi durumdaydı, yalnızca içine su dolmuştu. Böylece içindeki suyu alıp dışarı attım ve ay vardı ama hava pek bulutluydu ve hâlâ oldukça sertti ve yola koyuldum; şafakta Doğu Limanı’ndan ayrılmıştım.

O ne fırtınaydı be kardeşim!.. İlk açılan tekne benimkiydi ve böyle bir deniz görmemişsinizdir. Küllü su kadar beyazdı ve Doğu Limanı'ndan Güneybatı Adası'na doğru giderken sahili seçemezsiniz. Sahilin orta yerinde fırtınadan derin bir oluk açılmıştı. Ağaçlar ve her şey yerle bir olmuştu ve oluk geçiyordu ve sular kireç gibi beyazdı ve üstündeki her şey: Dallar, bir bütün halinde ağaçlar, ölü kuşlar ve başka şeyler yüzüyordu. Adalarda dünyanın tüm pelikanları ve her çeşit kuş uçuşuyordu. Fırtınanın yaklaştığını anlayınca buraya sığınmış olmalıydılar.

Bir gün boyunca Güneybatı Adası'nda kaldım ve peşimden kimse gelmedi. İlk açılan benim tekneydi ve suda süzülen bir direk görmüştüm ve bir enkaz olduğunu biliyordum ve onu aramaya koyuldum. Buldum. Bu, üç direkli bir guletti ve suyun üstünde yalnızca direklerinin tahtalarını görebiliyordum. Çok derindeydi ve içinden hiçbir şey alamadım. O yüzden ben de başka bir şey aramaya devam ettim. Hepsini denemeliydim ve her ne varsa çıkarmam gerektiğini biliyordum. Üç direkli guleti bıraktığım yerden kıyı boyunca ilerledim ve hiçbir şey bulamadım ve uzun süre gittim. Bataklığa doğru çok uzaklaşmıştım ve hiçbir şey bulamadım, o yüzden yoluma devam ettim. Ardından Rebecca Feneri görüş alanıma girdiğinde çeşit çeşit kuşların bir şeyin üstünde dönüp durduğunu gördüm ve ne olduğuna bakmak için onlara doğru gittim ve gerçekten de bir kuş bulutu vardı.

Suyun üstünde direğe benzer bir şey görebiliyordum ve yaklaştığımda kuşların tamamı havalandı ve etrafımda uçmaya devam ettiler. Orada su berraktı ve suyun hemen üstünde bir çeşit direk vardı ve yakınına gidince suyun altının uzun bir gölge gibi karanlık olduğunu gördüm ve hemen yanına gittim ve su altında bir gemi duruyordu; dünyalar kadar büyük cüssesiy-

le öylece suyun altında yatıyordu. Teknemle üstünde gezindim. Yan yatmıştı ve kıcı derindeydi. Lombozları sıkı sıkı kapalıydı ve suyun içinde camın ve tüm gövdesinin parıldadığını görebiliyordum; hayatımda gördüğüm en büyük gemi orada yatıyordu ve boylu boyunca üstünde gezdim ve ardından geri gidip teknemi demirledim ve güvertedeki kayığı öne ittim ve suya indirdim ve kuşlar etrafımda dönerken kürek çektim.

Sünger avında kullandıklarımız gibi bir su gözlüğüm vardı ve ellerim titrediğinden zar zor tutuyordum. Üstünde gezdiğinizde görebildiğiniz tüm lombozlar kapalıydı ama aşağılarda, dibe yakın bir yerde bir şey açık olmalıydı çünkü bir şeylerin parçaları sürekli dışarıya süzülüyordu. Ne olduklarını anlamak mümkün değildi. Yalnızca parçalardı. Kuşların peşinde olduğu buydu. Hiç bu kadar çok kuş görmemişsinizdir. Hepsi etrafımı sarmıştı; çılginca çılgık atıyorlardı.

Her şeyi açık ve net bir biçimde görebiliyordum. Yukarıdan kavisli olduğunu görebiliyordum ve suyun altında bir mil uzunluğunda görünüyordu. Saydam beyaz bir kum yığınının üstünde yatıyordu ve direk de ya pruvasıydı ya da gemi yan yatmış olduğundan suyun yüzeyine çıkmış bir çeşit makaraydı. Baş çok derinde değildi. Başında, isminin yazıldığı harflerin üstünde durabiliyordum ve başım suyun hemen üstündeydi. Ama en yakın lomboz üç metre derinlikteydi. Yalnızca direk ulaşabiliyordum ve kırmaya çalıştım ama başaramadım. Cam çok kalındı. Tekneme geri kürek çektim ve ingilizanahtarını aldım ve direğin ucuna bağladım ve kıramadım. Camdan gemidekilere bakıyordum ve ona ulaşan ilk kişiydim ve içine giremiyordum. İçerde beş milyon dolar değerinde ganimet olmalıydı.

Gemide ne kadar olduğunu düşünmek içimi titretti. En yakın lombozun içinde bir şey görebiliyordum ama su gözlüğünden ne olduğunu çıkaramadım. Direk bir işime yaramıyordu ve

kıyafetlerimi çıkardım ve dikildim ve birkaç derin nefes çektim ve elimde ingilizanahtarıyla kayığın kıcından denize daldım ve aşağı doğru yüzdüm. Lombozun kenarına kısa bir an için tutunabildim ve içeriyi görebildim ve gemide saçları dalgalanan bir kadın vardı. Kadının öylece süzülüğünü görebiliyordum ve ingilizanahtarıyla iki defa cama vurdum ve sesin kulağımda çınladığını duydum ama kırılmadı ve yukarı çıkmak zorundaydım.

Kayığa tutundum ve soluklandım ve ardından üstüne tırmanıp bir iki nefes daha çektim ve tekrar daldım. Aşağı yüzdüm ve parmaklarımla lombozun köşesine tutundum ve kavradım ve var gücümle ingilizanahtarıyla cama vurdum. Camın içinden kadının suda süzülüğünü görebiliyordum. Saçları, öncesinde ensesinden topluydu ve suda dalgalanıyordu. Ellerinden birinde yüzükleri görebiliyordum. Lomboza yakındı ve cama iki defa vurdum ve çatlatamadım bile. Su yüzüne çıktığımda, nefes almam gerektiğinde henüz yukarıya ulaşmamış olacağımı düşünmüştüm.

Tekrar daldım ve camı çatlattım, yalnızca çatlattım ve dışarı çıktığımda burnum kanıyordu ve çıplak ayaklarım isminin harflerinin üstünde, yalnızca başım suyun dışında geminin önünde dikildim ve burada dinlendim ve ardından kayığa yüzdüm ve kendimi içine çektim ve başımın acısının dinmesini bekleyerek ve su gözlüğüne bakarak orada oturdum ama burnum kanamıştı ve su gözlüğünü yıkamak zorunda kaldım. Sonra kayığa sırtüstü uzandım ve kanamasını durdurmak için elimi burnumun altına tuttum ve başım arkada yukarı bakarak yattım ve tepede, her yanda milyonlarca kuş vardı.

Kanamam durunca su gözlüğünden tekrar baktım ve ardından ingilizanahtarından daha ağır bir şey aramak için tekne kürek çektim ama hiçbir şey, bir sünger kancası bile bulamadım. Geri döndüm ve su hep berraktı ve gemiden dışa-

rı çıkararak beyaz kum yığının üstünde süzülen her şey görülüyordu. Köpekbalığı var mı diye baktım ama görünürde yoktu. Köpekbalıklarının oldukça uzaktan bile görebilirdiniz. Su öylesine berraktı ve kum öylesine beyazdı ki... Kayıkta çapa olarak kullanılan bir kanca vardı ve onu kestim ve elimde onunla denize atladım. Ağırlığı beni aşağı çekiyordu ve lombozu geçtim ve yakaladım ve hiçbir şeye tutunamadım ve geminin kavislerinin yanından kayarak daha da derine gitmeye devam ettim. Kancayı bırakmam gerekiyordu. Dibe çarparken çıkardığı sesi duydum ve suyun yüzeyine çıkışım sanki bir yıl sürmüş gibi geldi. Sandal akıntıyla birlikte uzağa sürüklenmişti ve ona doğru yüzdüm ve suyun içinde yüzerken burnum kanıyordu ve köpekbalıkları olmadığına son derece mutluydum ama yorulmuştum.

Başım çatlayacak gibiydi ve sandalda uzandım ve dinlendim, ardından kürek çekerek geri döndüm. Öğleden sonra hızla akıp gidiyordu. İngilizanahtarıyla bir kez daha daldım ama hiçbir işe yaramadı. İngilizanahtarı çok hafifti. Eğer büyük bir çekiciniz ya da işe yarayacak kadar ağır bir şeyiniz yoksa dalmanın bir manası yoktu. Ardından ingilizanahtarını tekrar direğe bağladım ve su gözlüğünden baktım ve cama çarptırdım ve ingilizanahtarı kopana dek vurdum ve geminin gövdesinin yanından aşağı doğru süzülürken, bataklığa düşerken ve içinde kaybolurken gözlükle açık ve net bir şekilde onu gördüm. Sonra bir şey yapamadım. İngilizanahtarı gitmişti, kancayı kaybetmiştim. O yüzden kürek çekerek tekneme döndüm. Kayığı tekneye çekemeyecek kadar yorulmuştum ve güneş oldukça alçalmıştı. Kuşların hepsi çekiliyor ve gemiyi terk ediyorlardı ve kayığı peşim sıra sürükleyerek Güneybatı Adası'na doğru yol aldım ve önümde ve ardımda kuşlar uçuyordu. Çok yorgundum.

O gece fırtına çıktı ve bir hafta sürdü. Gemiye ulaşamazdı. Kestiğim adamın kolundaki yara hariç iyi olduğunu söyle-

diler kentten gelip ve kente geri döndüm ve beş yüz dolarlık kefalet biçtiler. Ama sorun çıkmadı çünkü kimileri, arkadaşlarım, elinde baltayla peşime düştüğüne yemin ettiler ama gemiye geri gittiğimizde Yunanlar patlatıp açmış ve içini temizlemişlerdi. Kasayı dinamitle çıkarmışlardı. Ne kadar aldılar kim bilir. Altın taşıyormuş ve hepsini almışlar. Dımdızlak etmişler. Onu ben buldum ve tek kuruş alamadım.

Tam bir felaketmiş! Kasırga vurduğunda Havana Körfezi'nin hemen dışındaymış ve geri dönememiş ya da sahibi, kaptanın dönmesine izin vermemiş diyorlar; şansını denemek istemiş diyorlar; o yüzden gemi bu halde yola devam etmek zorunda kalmış ve bataklığa saplandığında karanlıkta Rebecca ve Tortugas arasındaki körfezden geçmeye çalışarak yolculuk ediyorlarmış. Belki dümeni kontrol edememişlerdir. Belki de hiç idare etmemişlerdir. Ama yine de bataklıkta olduklarını bilemezlerdi ve saplandığında kaptan gemiyi dengede tutmak için balast tanklarını açmalarını emretmiş olmalı. Ama saplandığı bataklıkta ve tankı açtıklarında ilk önce kıçtan dibe gömülmüş ve ardından yan yatmış. Yolcular ve tayfasıyla dört yüz elli kişi varmış ve ben bulduğumda hepsi de gemide olmalıydı. Gemi vurduğu anda tankları açmış olmalıydılar ve oturur oturmaz bataklık onu dibe çekmişti. Ardından kazanı patlamış olmalıydı ve dışarı süzülen parçalar da bundandı. Doğrusu hiç köpekbalığı olmaması tuhaftı ama. Tek bir balık yoktu. O berrak, beyaz kumda görürdüm.

Şimdi çok balık vardı ama; benekli balık, en büyüğünden. Geminin büyük bölümü kumun altında artık ama içinde yaşıyorlar; en büyüğünden benekli balıklar. Kimileri yüz elli, iki yüz kilo. Bir gün açılıp avlarız. Geminin yattığı yerden Rebecca Feneri'ni görebilirsiniz. Şimdi üstünde şamandıra duruyor. Bataklığın tam ucunda, körfezin tam ucunda. Doksan metreyle ıska-

lamış geçip gidebileceği rotayı. Karanlıkta, fırtınanın ortasında ucu ucuna kaçırmışlar; öylesine felaket yağarken Rebecca Feneri'ni göremezlerdi. Zaten böyle şeylere alışık değillerdir. Gemi kaptanları rüzgârda sürüklenmeye alışık değillerdir. Bir rotaları olur ve dediklerine göre kendi kendine dönen bir çeşit pusulaları var. Rüzgâra yakalandıklarında nerede olduklarını bilmiyorlardı muhtemelen ama kurtuluş rotasını teğet geçmişlerdi. Ama belki dümenin kontrolünü kaybetmişlerdir. Fakat bir kere o körfeze girdiler mi Meksika'ya kadar arpacakları başka bir şey yoktu. O yağmur ve rüzgârda çarptıklarında ve kaptan tankları açmalarını söylediğinde büyük olay olmuş olmalı. O havada kimse güvertede olamazdı. Herkes aşağıda olmalıydı. Güvertede canlı kalamazlardı. İçeride karmaşa yaşanmış olmalı çünkü karaya hızlı oturmuş. İngilizanahtarının kumun içine gömülüşünü gördüm. Bu sulara aşına değilse kaptan, gemi çarptığında bataklıkta olduklarını biliyor olamazdı. Yalnızca kaya olmadığını biliyordu. Olup biteni kaptan köşkün-den görmüş olmalı. Karaya oturduğunda ne olduğunu anlamış olmalı. Ne kadar hızlı dibe çökmüştür, merak ediyorum. İkinci kaptan yanında mıydı acaba? Sizce kaptan köşkünde mi kalmışlardır, yoksa dışarı ıkılmışlar mıdır? Hiç ceset bulunamadı. Bir tane bile. Kimse suyun üstünde yüzmüyordu. Can simitle-riyle de uzaklara kadar sürüklenebilirler. İçeride kalmış olmalı-lar. Eh, Yunanlar hepsini aldı. Her şeyi. abuk gelmiş olmalı-lar. Her şeyi silip süpürmüşler. İlk kuşlar geldi, sonra ben, ardından Yunanlar ve kuşlar bile benden fazlasını aldılar.